

Reserapport från BohOF:s Ölandsresa 13-17 Oktober 2021

Rödhalsade gäss. Foto: Nisse Henriksson

Varför åker man till Öland för att skåda fågel i oktober? Är det inte stor risk för "ruskväder" med regn, blåst och kyla när sensommaren nu övergått i höst?

Jovisst, det skulle säkert de flesta hålla med om, men några sådana funderingar uppfyllde inte tankarna och samtalen hos resenärerna i årets BohOF-resa till Öland. Tvärtom var det förväntningarna, som stod i fokus, och suget efter dom öländska fågelmarkerna.

Vi var 7 personer som på **onsdagsmorgonen** gav oss iväg i vår hyrda minibuss, och ytterligare 2 personer skulle ansluta på Öland. Nu när äntligen coronapandemin släppt sitt förlamande grepp, och med alla resenärerna i bussen fullvaccinerade, var siktet enbart inställt på vad Ölands fågelmarker kunde erbjuda den här gången. Såväl bland de vana resenärerna som bland de nya pratades det östliga rariteter som tajgasångare, videsångare, stäpphök och rödhalsad gås.

En grovplan diskuterades och gjordes upp över vilka lokaler som skulle besökas under de kommande dagarna. Men mer än en grovplan blir det aldrig, eftersom alla som varit med någon gång vet att all planering kommer att kullkastas när det kommer ett larm på någon raritet. Då blir det "drag"!

Väl framme på Öland blev det matprovantering på Färjestadens köpcenter. Frukost och matsäck, för dagsutflykterna de kommande dagarna. Sedan vidare färd till inkvartering i våra båda stugor på Allégården, Kastlösa. Sen var eftermiddagen fri för skådning.

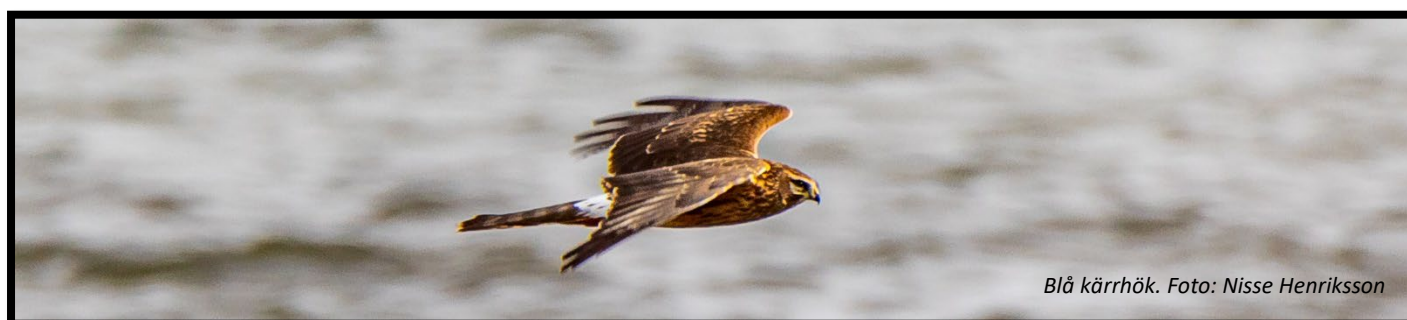
Kungsfågel. Foto: Nisse Henriksson

I en dunge vid Mellstaby hade en tajgasångare observerats till och från under dagen, och det blev vår första expedition (vi höll oss välinformerade genom att Nisse var uppkopplad på Bird-alarm, tack Nisse). Dom här små gynnarna är inte alltid lätta att hitta och kan ibland gäcka en. Denna gång hade vi tur och kom när ett sällskap skådare just fått korn på var den uppehöll sig. Under flitigt näringssök, ganska högt upp i ett murgröneinlindat träd, kunde fågeln följas under en kvarts tid för att sedan plötsligt "försvinna". Att det samtidigt befann sig kungsfåglar och gransångare i lövverket gjorde inte eftersöket lättare, men alla var ganska nöjda, när vi till sist lämnade lokalen.

Sen hann vi med ett besök till Sebybadet, (men inte för att bada om någon trodde det) innan det var dags att återvända till stugan och kvällens middag på Allégården. Dagen avslutades med den sedvanliga artgenomgången och planeringen för morgondagen.

Torsdagen inleddes med en tur till närbelägna Västerstadsviken. Det var mycket fågel på lokalen som främst rymmer änder och vadare. Mycket bläsänder, kricka, snatterand och ett par sena gravänder. Bland vadarna sågs kustpipare, ljungpipare, större strandpipare, svartsnäppa, rödbena, en flock kärrsnäppor och ett par myrspovar. En havsörn satt ute bland stenarna som vanligt och några fjällvråkar och en blå kärrhök passerade förbi.

Blå kärrhök. Foto: Nisse Henriksson

Nästa destination blev Grönhögen-dammarna, där stora dammen den här gången blev extra givande. Både skäggdopping, rörhöna och sothöna sågs, tillsammans med salskrake, snatterand, bläsand, vigg, brunand, gräsand och knölsvan. All den här mångfalden på skådarvänligt avstånd och med förmiddagens medljus och gott väder, vad säger man? Njutobsar. Så blev det tid för fika också!

Därefter bar det av mot Långe Jan och Ölands södra udde. Sista biten av vägen mot parkeringen kantades av tofsvipor, stora flockar med vitkindade gäss, en "familj" bläsgäss och en mindre flock prutgäss. Ute i Kapellviken, mot Västrevet, låg mycket sjöfågel som vanligt. Så här blev det spaning en stund på rikedomerna av bläsänder, krickor och snatteränder, men också stjärtand, skedand, gravand, småskrake och storskrake. En havsörn som passerade ställde till måttligt med uppståndelse bland gässen, kanske dom ser att örnen inte är på jakt efter byte, och sparvhökar och fjällvråkar rörde sig i luftrummet.

Efter ett tag uppsökte vi lä bakom restaurangen "Blå fågel" för spaning norrut, mot shäferiängarna, Södra Lunden och revlarna. Där blev vi kvar ett par timmar i lä och solsken och tro det om ni vill, men stället visade sig vara perfekt för en "gofika"!

Blev det några fåglar då? Jodå, inne i viken födosökte några tiotals skrattmåsar genom att snappa plankton från vattenytan, och bland dessa ett par dvärgmåsar, fladdrande som fjärilar i sitt födosökande. Stora flockar med vitkindade gäss rastade ute på shäferiängarna tillsammans med tofsvipor, starar och några storspovar. Över södra lunden kretsade fjällvråkar och röda glador och in mellan husen drog sparvhökar titt som tätt. En blå kärrhök passerade och några havsörnar turades om med att ställa till med kalabalik i gåsflokkarna.

Kungsfåglar, rödhakar och gransångare höll till i buskagen kring fyrträdgården, och

mindre flockar med olika tättingar drog runt över ängarna. Ottenby visade sig från sin bästa sida!

Vitkindade gäss. Foto: Nisse Henriksson

Tillbakafärden till boendet i Kastlösa gick via Ås och Gräsgård där vägen kantades av, förutom gåsflokkar, flockar med tofsvipor inblandat med starar och ljunpipare. Vid Segerstad stannade vi för en större flock vipor och ljunpipare. För att kunna se bättre körde jag, chauffören, ner sidorutan i förardörren. Ingen stor sak, kan man tycka! Men sedan gick inte rutan att få upp. Glappkontakt fick alla försök att bli fruktlösa. Siic!

Liten kris. Så det blev att köra de två milen till Kastlösa med nervevad ruta och full blåst bak i bussen. Göte satt sämst till, men det blev "dragit" för alla. Så hängde det hotfulla regnmoln över oss också. Vad gör man? Det fick bli rådslag. Ringde hyrbilsjournen, som skickade "Börje bärgare". Han dök upp efter middagen, och löste den akuta situationen genom att täcka öppningen med en stark plastfolie. Sen var det bara att "sova på saken".

Fredagen inleddes med mulet väder under ett passerande lågtryck. Det blåste friskt från väster och risken för regn var överhängande. Testade fönsterhissen. Inget resultat. Försökte igen- och rutan gick upp!!! Jubel i bussen, och humöret steg flera snäpp.

Väderläget gjorde emellertid att alternativen för dagens första utflyktsmål var få. Så vi började med Gräsgårds fiskehamn. Där går det alltid att komma undan blåsten och få skydd mot regnet om det skulle behövas. Så det blev skådning i duggregn varvat med väntan på uppehåll under närmaste utskjutande hustak. Det blev inga obsar som stack ut, och det var heller inget väder för rovfågel denna morgon. Men det blev en hel del änder och några vadare. En kustsnäppa och ett dussin av både större strandpipare och kärrsnäppa födosökte i tångbankarna. Bläsänder och krickor, knipor och skrakar rörde sig ute i bukten.

Så vi åkte vidare till det närbelägna Össby, där en mindre flugsnappare hade upptäckts i en villaträdgård. Det visade sig vara en fullt utfärgad hane, som inte hade något emot att visa sig i all sin prakt. Den höll till i buskagen invid ett garage och gjorde små utflykter på typiskt flugsnapparmaner. Satt tidvis ostörd och fullt exponerad, till alla fotografers förtjusning, trots alla kamerors kulsprutesmattrande.

Mindre flugsnappare. Foto: Tomas Josefsson

Kanonobs!!! Och då blir man fikasugen! Men det duggregnade och någon föreslog att vi skulle åka tillbaka till stugorna för att ta en "innefika". Förslaget föll inte i god jord, högljudda protester hördes, så alternativet blev att uppsöka regnskydd. För ett mig och Bengt blev det fika i bussen och resten hittade ett tomt fårhus strax inviad (tur att det var tomt på fårskallar vid tillfället) så förmågan att improvisera segrade, och alla fick sitt kaffe.

Sen bar det av ner mot Kungsgården och Södra Lundparkeringen. Stora mängder gäss höll till på ängarna och några fjällvråkar, en pilgrimsfalk och ett par röda glador sågs över lunden. Promenaden till Södra Lundsjön och fågeltornet blev dock sällsynt fågelfattig. Tystnaden, i jämförelse med hur det är på våren, var "öronbedövande", Bara knastret från skorna mot gruset var det som hördes. Spaningen från fågeltornet över shäferiängarna gav inte heller det något nytt för resan. Men lunden gav en trevlig promenad i en fantastisk fin miljö och vi kom ur blåsten för en stund.

Det rapporterades (Bird alarm) om en rödhalsad gås utefter vägen mellan Grönhögen och Degerhamn, så det blev nästa mål för dagen. Vi stannade till vid Grönhögendamarna på vägen, men blåsten och motljuset gjorde stoppet kortvarigt. En flock med vinterhämping blev behållningen. Och så fika förstås, i lä bakom träskofabriken!

Hur hittar man då en rödhalsad gås på Öland, bland alla flockar med vitkindade som rör sig överallt? Jo, man spanar efter parkerade bilar utefter vägen. Så vid Mörbylilla stod ett tiotal bilar nerkörda halvvägs i diket, och skådare stod i räta led på cykelbanan. Och längst bort i flocken med en tusenhövdad flock vitkindade gäss gick den. Den ikoniska gåsen. Färggrann, men ändå förvånansvärt svår att hitta i en tät flock med vitkindade. Stundtals var den försvunnen, gömd i den täta flocken, för att sedan plötsligt exponera sig igen. Ny art för några i gänget och ett trevligt återseende för resten!

Prutgås. Foto: Kenneth Johansson

Resten av dagen ägnade vi åt ett besök till några bevattningsdammar i närheten av Kastlösa. Dessa dammar har tidigare år varit givande, men i år var dammarna kanske för välfyllda för att locka några vadare och det enda vi hittade var ett par sothöns. Så vi fick nöja oss med det, och åka "hem" till våra stugor och ladda för kvällens middag och artgenomgång.

När **lördagsmorgonen** grydde hade lågtrycksområdet passerat, men det var fortfarande blåsigt. Planen var att börja på Södra udden och arbeta oss norrut, upp mot Stenåsa. På grund av blåsten blev det skådning i lä bakom restaurangen Blå fågel även denna gången. Det var lika mycket fågelaktivitet i viken och ute på shäferiängarna som vid förra besöket. En trädgårdssångare utökade artlistan och mycket steglits och sparvhök drog runt kring husen.

När vi lämnade och var på väg till parkeringen för vidare färd till Södra Lundparkeringen för en fika i lä bland buskagen där, kom larm om en kungsfågelsångare vid Södra Lundspetsen. Perfekt timing. Mycket bilar redan och det visade sig svårt att parkera bussen, så att vi inte skulle hindra trafiken. Så vi beslöt att prioritera fikapausen (!) och körde till Södra Lundparkeringen först. Tanken var att promenera ut till shäferiängarna och sedan mot Södrallundspetsen. När det var färdigfikat gav vi oss av, men vi kom bara en bit in i lunden när det stod en klunga skådare på vägen.

Fika i lä på Södra Lundparkeringen

Här var den. Kungsfågelsångaren. Den hade så att säga kommit oss till mötes och det var bara att tacka och ta emot. Sen lät den sig villigt beskådas, av ett kanske trettital skådare, under sin fortsatta förflyttning in i lunden. Ny art för några av oss!

Nöjda åkte vi sen norrut mot Stenåsabadet, där en brunsångare hade rapporterats dagarna innan. Vi hittade gransångare och kungsfåglar i buskagen, men trots idoga försök kunde någon brunsångare inte vaskas fram. Det sträckte en hel del vitkindade gäss, bläsänder och skrakar över vattnet och några kärrsnäppor födosökte i tångbankarna. Solen gassade på, och någon nämnde något om att ta sig ett dopp. Knäppt, eller hur?

Sen blev det ett besök på Naturbokhandeln i Stenåsa. Butiken rymmer all världens fågellitteratur och är välsorterad på kikare och tubkikare, och har nyligen utökats med en avdelning med tillbehör för skådare och naturälskare. Så vi avsatte lite tid för "shopping". Självklart blev det också tid för fika! Och jag blev bjuden på glass – tack Marianne!

Under tiden kom det en rapport om att en stäpphök höll till utefter vägen vid Mellby, en plats som vi passerat tidigare på dagen. Så det blev att åka tillbaka samma väg. Ett mindre antal skådare stod samlade, vid Mellby Ör Inn, och spanade. Höken hade setts nyligen men försvunnit mot fälten i söder. Hade visst setts till och från under dagen. Så det blev att vänta. Det dröjde, och oro började sprida sig i ledet - skall vi flytta oss? Så plötsligt hördes det efterlängtade ropet-där är den! Elegant kom höken svävande lågt över marken, lyfte för buskage och stengårdsgårdar, vände och tog en lov mitt framför näsan på alla skådare, för att sedan försvinna bakom nästa lövridå. Otroligt! Man blir matt! Rena uppvisningen. Det var en 1k-fågel med den karaktäristiska halsboan och det rostbruna helhetsintrycket. Sen passerade den revy ytterligare ett par gånger innan vi åkte vidare. Mäktigaste upplevelsen hittills på resan och ny art för några dessutom!

Kvällen middag blev en tillställning tillsammans med de två andra gängen från Bohuslän. Sammanlagt var det 16 skådare vid borden, så en del "fågelprat" var väl oundvikligt. Men också en del om livets mödor och glädjeämnen som det blir när nya och gamla vänner träffas. Och bara glada miner på den obligatoriska gruppbilden.

Söndag och hemresa. När frukosten var avklarad var det packning och städning av våra stugor som gällde. På någon timme var allt avklarat och bussen stod packad och klar för avfärd. Planen för dagen var att lämna Öland, att passera över Ölandsbron vid 12-tiden. Ett sista stopp tänkte vi göra vid Beijershamn men innan dess fanns det tid att försöka leta upp de hela 7 stycken rödhalsade gäss, som setts vid Skärlöv. Svenskt rekord sades det. Aldrig tidigare hade det setts ett så stort antal av rödhalsad gås i landet.

Väl framme blev det att leta genom den knappt tusenhövdade flock med vitkindade gäss, där dom rödhalsade skulle finnas. Trots att flocken stod på skådarvänligt avstånd, krävdes det flera svep fram och tillbaka med tuben för att "vaska fram dom". Men där gick dom, 7 stycken på rad! Oslagbart? När vi till slut tittat oss mätta bar det av till resans sista stopp, Beijershamn.

Väl där blev det fika och lite summering av resan, ackompanjerade av domherre och stenknäck i de höga trädskronorna. Och den allra sista skådningen för denna gång blev från Beijershamntornet över sundet mot Kalmar. Ny art för resan blev, hör och häpna! Kanadagås.

Slutord och sammanfattning. Varför åker man då till Öland i oktober? Jo, ingen annan stans i Sverige är koncentrationen av migrerande fågel större vid den här årstiden. Det tillsammans med det möjliga inflödet av sena östliga rariteter fungerar som en elektromagnet på upplevelsetörstande fågelskådare som vi. För vår del fick gänget ihop 95 arter den här gången. Kanske lite mindre än normalt, men samtidigt hade vi lite flyt med rariteterna. Och några riktiga "kanonobsar". Vädret kunde visserligen varit lite mer gynnsamt, gärna med ett mäktigt högtryck över Ryssland och sydostliga vindar. Men det får bli en annan gång!

För var det sista gången turen går till Öland? Knappast! Hej då Öland – vi ses snart igen!

Deltagare: Bengt Bergman, Göte Andersson, Jan Börjesson, Karin Löfqvist, Marianne Bäckvall, Nisse Henriksson, Ralf Karlsson, Tomas Josefsson och Kenneth Johansson (chaufför och reseledare).

Text: Kenneth Johansson